

Pokračování 20 případů státního zástupce na okrese

Wolters Kluwer ČR

Autorka monografie: JUDr. Adéla Rosůlek, Ph.D.

Autor recenze: JUDr. Miroslav Růžička, Ph.D.

Jedná se o pokračování monografie „20 případů státního zástupce na okrese“, jež byla vydána nakladatelstvím Wolters Kluwer CZ v roce 2021 [ISBN 978-80-7552-657-1].

Lze jen zopakovat, že i v tomto případě autorka monografii zpracovala na základě svých konkrétních praktických zkušeností (působí jako státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Pardubicích). Způsob zpracování publikace je zcela zjevně na takové úrovni, že velmi přesvědčivě a z odborných hledisek zpřístupňuje agendu trestního práva státního zástupce působícího na základním stupni soustavy státního zastupitelství, jedná se tedy nepochybně o monografii.

I v tomto případě platí, že recenzovaná publikace mimořádně fundovaně, vysoce odborně a současně čtivě a zajímavě zpracovala 20 příběhů z aplikační praxe. Oproti první publikaci z roku 2021 lze zaznamenat určité rozdíly, které však jsou naprosto jednoznačně ku prospěchu recenzovaného díla (tím není nikterak zpochybňováno výrazně pozitivní hodnocení první monografie). Autorka totiž věnovala pozornost i dalším aspektům praktické činnosti státní zástupkyně (a i na vyšších stupních soustavy státního zastupitelství).

Kniha je rozdělena opětovně do 20 kapitol, jež se netýkají pouze pečlivě vybraných situací, v níž jsou zachycovány reálné případy z aplikační praxe, jak tomu bylo u první publikace [výčet trestné činnosti je pochopitelně jiný – spáchání činu se zbraní, podvody, místem činu byla silnice aneb trestné činy v silniční dopravě, fingované dopravní nehody aneb pojistné podvody, (fyzické) napadení osoby, tři v jednom aneb zálužnosti jednočinného souběhu trestných činů ve vztahu s navazujícími procesními důsledky, zejména z hlediska nutné obhajoby, padělání a pozměňování peněz, nelegální zaměstnávání cizinců, nebezpečné pronásledování spojené se vztahy mezi osobami blízkými, u nichž se ale postupně dříve láskyplný vztah výrazně proměnil, trestná činnost spojená s ochrannými známkami), kdy nadto vždy jde o více popisovaných trestních věcí než pouze jeden takový případ), ale vztahují se i ke konkrétním problémům výkladu trestního práva procesního (zásada oportunité jako protipól zásady legality ve smyslu § 2 odst. 3 tr. řádu, podávání a přijímání trestních oznámení podle § 59 odst. 1, 4 předposlední věty a § 158 odst. 2 tr. řádu, trestní stíhání cizinců, souběh procesního postavení podezřelého, obviněného a obžalovaného u jediné osoby, domovní prohlídky a rekognice jako klíčové vyšetřovací úkony a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem aneb „poslední soudní jednání v době působení autorky na okresním státním zastupitelstvím před dočasnými přiděleními na vyšších stupních soustavy státního zastupitelství“], resp. i k řízení o odvolání a výkonu dohledu v průběhu dočasného přidělení u krajského státního zastupitelství. Autorka velmi přiléhavě popisuje i své dosavadní zkušenosti z výkonu dočasného přidělení u Nejvyššího státního zastupitelství.

Koncepce recenzované publikace je tedy oproti první monografii do značné míry odlišná; nejedná se jen o 20 naprosto reálných příběhů, ale (konkrétních) případů je mnohem více, a publikace se zaměřuje i na určité procesní jevy včetně různých stádií trestního procesu, na výkon (instančního) dohledu v soustavě státního zastupitelství a v neposlední řadě i na analytickou, legislativní a metodickou činnost realizovanou Nejvyšším státním zastupitelstvím. Jak konkrétní případy, tak

i procesní otázky, jsou pojednány s mimořádnou pečlivostí, monografie v ještě výrazně širším rozsahu, než to činila publikace z roku 2021, odkazuje na soudní judikaturu.

Vysoce si cením skutečnosti, že autorka zpracovala jak konkrétní trestní věci, tak procesní otázky, i výkon svého dočasného přidělení u krajského a Nejvyššího státního zastupitelství mimořádně fundovaně a erudovaně. Jsou zmiňovány praktické poznatky z práce státní zástupkyně při výkonu dozoru v přípravném řízení trestním v souvislosti s jednotlivými trestními věcmi (za velice výstižné považují konstatování, že práce státního zástupce na okresním státním zastupitelství jako základním stupni soustavy státního zastupitelství se vyznačuje velkým množstvím řešených případů, určitá selekce mezi nimi je nezbytná, přesto se vyžaduje, aby prakticky každé věci byla věnována náležitá pozornost, kdy samozřejmě – jak z toho vychází i interní úprava státního zastupitelství – prioritu mají i na okrese věci závažné, mimořádně složité ze skutkového i právního hlediska). Na krajském státním zastupitelství již pochopitelně jasně převažují případy mimořádně závažné a komplikované, není jich ale na druhé straně tolik jako na základním stupni, což na druhé straně dovoluje soustředění na tyto závažné věci. V plném rozsahu je možno se ztotožnit s charakteristikami činnosti Nejvyššího státního zastupitelství ve sféře analytické, legislativní a metodické; autorka popisuje i své velice zdařilé výstupy z uvedené agendy.

Stejně jako v případě první recenzované monografie je pojednáno o všech otázkách mimořádně výstižně, ale zároveň i čtivě, což v případě publikací z oboru práva nebývá vždy samozřejmostí, o konkrétních trestních věcech, o vybraných vyšetřovacích úkonech, o trestních oznámeních a jejich podávání, o různých aspektech práce státní zástupkyně, kterou i v tomto případě autorka velice přiléhavým způsobem popularizuje, přitom nejde jen o opakování materie uváděné v první publikaci, přidanou hodnotou je zaměření na některé mimořádně komplikované hmotněprávní i procesní otázky (právní kvalifikace u fingovaných dopravních nehod a u podvodů, jež se vyznačují velice sofistikovaným provedením, posuzování případů trestného činu opilství podle § 360 tr. zákoníku, kdy této problematice se autorka věnovala zvláště podrobně, využívání tzv. diskreční pravomoci státního zástupce ve smyslu § 159a odst. 4 a § 172 odst. 2 písm. c) tr. řádu poté, co bylo shledáno, že jde o trestný čin, a že nepřichází v úvahu použít onen materiální korektiv podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku široce zmiňovaný v rámci první monografie).

Celou knihou prostupuje shodná charakteristika, jak tomu bylo u monografie z roku 2021, přístup k činnosti státního zástupce v českém systému trestního řízení jako plnění role veřejné žalobkyně jako nositelky ochrany veřejného zájmu, účinného trestního stíhání a trestání v duchu opravdové spravedlnosti, v úzkém spojení s mimořádně citlivým přístupem ke všem zpracovávaným trestním věcem, k popisovaným institutům trestního práva procesního, k výkonu dohledu v soustavě státního zastupitelství i k činnostem vykonávaným na úrovni vrcholného orgánu soustavy státního zastupitelství.

Podle mého názoru je recenzované dílo maximálně využitelné nejen pro potřeby soudců, státních zástupců, policistů, advokátů i dalších odborníků z oboru trestního práva, ale i pro potřeby široké veřejnosti, aby se mohla blíže seznámit s institucemi a instituty z oblasti trestního práva a jejich uplatňováním. V tomto ohledu je jeho význam naprosto nezastupitelný a vyplňuje dokonce (shodně jako první monografie) jistou mezeru na trhu.

*JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D.
Nejvyšší státní zastupitelství*